

KJAK

THORMUND
JOHANNESSEN
SKIPSFØRARI
& SKIPS-
VERKFRØÐINGUR

Fiskidagar einaferð enn

Nú eru fiskidagarnir aftur á politisku dagsskránni, og onkur uppskot eru eisini um tillagingar í fiskidagaskipanini.

Stríðið um fiskidagarnar fer helst ongantið at enda, men fer framhaldandi at vera eitt niðurbrotandi stríð millum fiskimannin og tað sokallaðu serfrøðina, okkara hvøvðsvinnu til miklan skaða.

Fiskidagaskipanin er ein vána skipan, sum við tillagingum, so sum brúks-skyldu, umbýti av fiskidøg-um við onnur rættindi og flyting av ikki brúktum fiski-døgum til teirra í tørva, bara gerst enn fløktari og truplari at umsita, til paragraff-“fiski-menninir” at enda verða teir einastu, sum fáa nakað burturúr, meðan vanligi trol-, húka- og garnafiskimaðurin útarmast.

Nei, avtakið fiskidaga-skipanina!

Verjið toska-, hýsu- og upsastovn við kvotum, tí tað kann ikki vera rætt, at allur kapasitetur í fiskivinnuni skal skerjast í mun til stöðu-na hjá hesum trimum fiskas-tovnum, so at ongin orka er til at bróta upp úr nýggjum víkjandi øðrum fiskasløgum.

Gevið so fiskivinnuni óavmarkaðar fiskidagar, óavmarkaðar skipastøddir, óavmarkaðar motorstøddir,

óavmarkaðar møguleikar fyri fiskahagreiðing um-borð og óavmarkaðar sölumøguleikar bæði av fiski og loyvum.

Treyðugt so, onkur av-marking umframt nevndu kvot-ur, er helst neyðug, men heldur tvær og triggjar ov lítið enn eina ov nógv.

Tað verður tað reina kaos, vil onkur halda.

Kann vera, og soleiðis bleiv eisini sagt fyri hálv-annaðhundrað árum síðan, tá ið bæði trælalóg, stavns-band og einahandil blivu avtikin innanfyri tvey ára-tiggju.

Kaos bleiv, so at skilja, at bøndur nú ikki fingur røkt bø, haga og útróður á sama hátt sum áður, nú teir høvdu mist trygga ræðisrættin yvir arbeiðskraftini.

Hvørjum manni stóð nú frítt at velja sær vinnuveg, antin í tænastu hjá øðrum ella sjálvur at leggja til brots sum vinnulívsmaður og selja sína úrtøku hvørjum hann sjálvur vildi.

Nógv eru dømini um mis-eydnaðar royndir við millum øðrum skipsfiskiskapi, hjá hesum nýggjum vinnu-lívsmonnum, men at enda funnu teir, leysir av øllum darvandi bindingum, stevið, og føroyska samfelagið, sum í árhundraðir, meðan ræðis-rætturin at virka hevði ligið

hjá teim fáu, bert hevði talt nøkur fá túsund fólk, fór at vaksa, til talið eftir hundrað árum nærum tiggjufaldaðist.

Møguleikarnir í fiski-vinnuni eru langt frá út-tømdir, men fiskivinnan er í dag so niðurbundin í stirvnum skipanum, at fokus er flutt frá veruligari veiðimentan, sum, vit vita, býr í fólkinum, til eitt rættu-liga ódámligt spæl við lógar-paragraffum, tí størstu fiski-vinnuavbjóðingarnar eru fluttar av grunnunum inn í advokatskrivstovurnar.

At bæði politikarar og embætismenn viðvirka í ivasomum tulkungum av lóg-um og kunngerðum, sigur okkum bara, at heldir ikki teir duga at síggja nakra skilagóða meining við ver-andi fiskivinnulóg.

Vit hava ikki brúk fyri tillagingum í ónýtiligu fiski-dagaskipanini, tí tað fer bara at gera hana enn fløktari og truplari at umsita.

Vit hava harafturímóti brúk fyri einum fiskivinnu-reformi, einari nýggjari og ein-faldari skipan, har veiða og veiðimentan, heldur enn paragraff-ryttari, aftur verður sett í hásæti.

Allar bindingar, so sum dagar, skipastøddir, motor-støddir, bólkabýti, økisfrið-ingar, avmarkingar í saman-legging, veiðuloyvi, fiskiloyvi

tosa til vit og skil. Í dag veit eg, at eg skal tosa til hjartað. Um eg skal siga nakað sum helst, eru tað kenslurnar, sum talast skal til. Sagt øðrvísi, so er tað at okkurt kemur frá einum hjarta til eitt annað hjarta. Tað, sum hevur størstan týðningin má jú vera at vera elskaður.” Hetta er óivað júst fyritleyting, um bálið skal brenna. At hjórtuni brenna fyri uppgávuni.

Saman leggja vit afturat

og so framvegis, kunnu erstattast við seljandi kvot-um á tosk, hýsu og upsa.

Vit uppliva nokk ikki eitt slíkt skarvslop í fólkhækstri, sum fyri hálv-annaðhundrað árum síð-an, men gera vit sum tá; avtaka darvandi bindingar og bundin ræðisrættindi til teir fáu, so fiskivinnan fær frælsi at troyta enn ótroytt-ar møguleikar í fólkh- og fiskatilfangi, er enn nógv eftir at vinna, samfelagi og fólkhækstri at frama.

Stirvur og bundnar skipanir flyta fokus og orku frá veruligari fiskivinnu yvir á trongar og illgongdar para-graff-møguleikar í sjálvari skipanini, meðan frælsir kar-mar skapa óánaðar vinnu-møguleikar.

Møguleikin at kynda stórt bál, sum framhaldandi skal lýsa komandi ættarliðum, er vísur. Men hvussu tryggja vit, at eldurin heldur á at lýsa?

Svarini eru óivað mong, men um fyritleytingar í fyrileyting og vilja eru ov fjarar, verður bálið neyvan stórt. Latið okkum øll standa saman um at leggja afturat, so fólkhæksturin veruliga gerst ein eldstaður, har fólk fylkjast og vera hitað - og har eldurin brennur.

ANNIKA
OLSEN
LANDS-
STÝRIS-
KVINNA Í
ALMANNA-
MÁLUM

Tá orð gerast til politiska manipulation

Tað harmar meg almik-ið, at ein siðiligur og nærlagdur politikari sum Sirið Stenberg í blaðgrein roynir at mani-pulera eina útsøgn hjá mær um stakir upphald-arar í Føroyum. At eg havi nýtt eitt orð sum "skelkað" um eina eina syrgiliga søgu í Útvarpi-num verður nú brúkt til beinleiðis politiska manipulation. Møguliga er orðið "skelkað" nakað misbrúkt við tíðini, og møguligt óheppið valt til stöðuna, men tað var mín spontana reaktión sum menniskja.

Men hetta merkir ikki, at eg ikki eri greið yvir, hvussu trupul stöð-an er hjá mongum stök-um í Føroyum, og at eg ikki kenni ábyrgd fyri hesum lagnum vit hava í okkara samfelag. Um Sirið hevur fylgt við tí orðaskifti, ið hevur verið, so hevði hon kunnað lagt afturat, at eg javnan havi gjørt vart við stöðuna og truplu korini hjá stökum upphaldarum í Føroyum, tí hesi eru um nakar ein sera útsettur samfelags-bólkur.

Og somuleiðis kundi hon nevnt, at øktur lestrarstuðul er givin til stök við børnum á 1500 kr, at eyka stuðul á 6.420 kr árliga er veittur til stakar upphaldarar, at barnafrádrátturin er økt-ur við 1000 kr, soleiðis, at føroyskar barnafamiljur nú fáa upp til 12.000 kr í barnafrádrátti um árið pr barn frá tí tað er fott til tað er 18 ár, at stök við børnum eru uppraðfest í føstu veitingunum, sum just er samtykt í samband við lógina um arbeiðsfremjandi til-tøk, at arbeiðið er farið í gongd viðvíkjandi fá-

tækramarki v.m. Hóast hetta neyvan er nokk hjá mongum, og nógv arbeiði er eftir at gera fyri at bøta um viðurskiftini, so eru hetta hóast alt talan um glottar, ið eg haldi eiga at verða nevndir.

Harmiligt er tað eisini, at Sirið Stenberg í somu blaðgrein sigur beinleiðis ósatt um, at eg atkvøddi ímóti bú-staðarpakkanum, og at tað var ironiskt, at eg nú ætlaði at bøta um bústað-arviðurskiftini. Um hetta var fyri at pynta upp eina góða søgu, ella tí hon ikki hevði kannað málið orduligt, skal eg lata vera ósagt. Hóast eg sat í andstøðu, so atkvøddi eg fyri uppskotinum um bústaðarpakkan, tí eg metti tað vera alneyðugt at fáa bøtt um bústaðar-viðurskiftini í Føroyum, netupp við atliti at nevnda samfelagsbólki. Nú eg havi fingið ábyrgd av bústaðarmálum, ætli eg mær saman við figgjarmálaráðharranum og húsalánsgrunninum at arbeiða hart fyri at fremja hetta í verki.

Annars má eg leggja afturat, at vit politiskt mugu ansa okkum við ikki at vera alt ov stig-matiserandi, tá ið vit nærmast koyra øll stök við børnum í ein fá-tækkrabás, og siga at hesi eru óhjálpin og ikki klára seg sjálvi. Tað er at gera teimum órætt, tí hesin bólkur er eins ymiskt samansettur og aðrir samfelagsbólkar. Okkara politiska ábyrgd er at finna fram til tær lagnur í okkara sam-felag, sum finnast í øll-um samfelagsbólum, ið hava tað serliga trupult og seta miðvísa hjálpin inn har.

av tvingisli, men heldur, um tey finna motivatiónina.

Hetta er júst tað Ronja Ronsmansdóttir, í stóru borgini hjá Mattasi, ger: “Og steinsalurin var ikki tað ring-asta staðið hjá einum barni. Ógvuliga hugnaligt kundi vera har, og nógv kundi ein læra seg. Ronju dæmdu væl, tá ið ránsmenninir sótu og sungu framman fyri eldin um kvöldarnar. Hon sat tigandi undir borðinum og lurtaði, til hon dugdi allar

ránsmannavísurnar. Síðani tók hon undir við teimum við klárari rødd, og Mattas frøddist yvir sítt makaleysa barn, sum sang so vakurt.”

Verður bálið brennandi? Uppgávuna at leggja afturat bálinum, so persón-liga motivatiónin sleppur at lata sinnið upp, eiga vit øll.

Johannes Møllehave hevur sagt nakað soleiðis: “Tað eru nógvir vegir til menniskju. Sum ungur prestur royndi eg altíð at